

SECTOR PRIMARI

RESUM

Segons les dades de la Conselleria d'Agricultura i Pesca, el sector primari ha gaudit el 2003 d'una producció final de 396,9 milions d'euros, un 89,50% dels quals correspon al subsector agroramader; un 5,51%, al subsector forestal, i la resta, un 4,99%, al subsector pesquer. Pel que fa al VAB al cost dels factors, la quantia que s'assolí fou de 326,08 milions d'euros, quantitat que representa un increment global en relació amb l'any 2002. Aquest fet és el resultat de les aportacions dels diferents subsectors, que han sofert, el 2003, una variació distinta tant en la intensitat com en el signe. Mentre el subsector agrari experimenta una evolució positiva de prop del 2,3%, el subsector pesquer cau de manera significativa fins a un índex del -11,6%. Els trets principals de la situació del sector agrari l'any 2003 es poden resumir en els punts següents:

- a) S'ha produït una significativa reducció de l'ocupació respecte del 2002, la qual implica una pèrdua de 832 treballadors, i afecta molt especialment el descens d'afiliats al règim general i d'autònoms de l'agricultura i la ramaderia.
- b) La meteorologia (les gelades, les pluges, els vents i les altes temperatures) va afectar al llarg de l'any els diferents cultius, que varen veure reduïdes les collites, fet que va incidir en la valoració econòmica de la producció.
- c) En l'àmbit de les activitats agrícoles, cal assenyalar que la producció agrícola final experimenta un increment superior al 5%. La contribució econòmica apareix de manera majoritària lligada a la producció d'hortalisses, que ocupen una superfície del 3,86% i aporten el 74,88% de la valoració econòmica.
- d) Entre les activitats ramaderes, el pes de la producció de la carn és el tret més significatiu, ja que representa el 55,48% de la producció, aspecte que es complementa amb l'aportació del 23,37% de la producció de llet, i del 19,9 de la producció d'ous.
- e) Les Illes Balears gaudeixen d'un subsector forestal en què destaca la baixa rendibilitat dels productes primaris, ja que la producció de fusta i de llenya és poc significativa respecte de la producció final forestal.
- f) El subsector pesquer és l'únic que presenta una variació de caire negatiu amb relació al 2002. Aquesta disminució de l'aportació de la pesca s'ha de relacionar bàsicament amb la disminució del volum de pesca dels peixos, dels mol·luscos i dels crustacis.

5.1.

INTRODUCCIÓ

L'objectiu d'aquest apartat és analitzar el marc estructural del sector primari de manera conjunta i, a continuació, aprofundir en les dinàmiques dels diferents subsectors que el conformen (l'agroramader, el forestal i el pesquer). Per tant, de primer es farà referència a les dades principals del sector, considerat en conjunt, així com als recursos humans que hi treballen i a altres aspectes necessaris per fer una senzilla avaluació de la dinàmica del sector. Tot seguit s'hi aprofundeix i s'aporten els trets més significatius de cadascun dels distints subsectors que s'inclouen tradicionalment en el sector primari. Pel estudiar-los, s'han emprat distintes informacions estadístiques, que, majoritàriament, ha facilitat la Secció d'Estadística de la Conselleria d'Agricultura i Pesca, si bé altres provenen de l'Institut Nacional d'Estadística (INE), de l'Institut Balear d'Estadística (IBAE) i del Servei d'Ocupació de les Illes Balears (SOIB).

Segons les dades de la Secció d'Estadística de la Conselleria d'Agricultura i Pesca relatives a l'any 2003, el sector primari ha registrat un VAB al cost dels factors de 326,08 milions d'euros*. El 88,42% d'a-

* Crida l'atenció la diferent estimació feta per la Direcció General d'Economia, que dona un valor del VAB del sector primari a preus corrents de 232 milions d'euros. (Vegeu l'apartat 4.2.1)

questa xifra correspon al subsector agrari (l'agricultura i la ramaderia), que supera els 288 milions d'euros, mentre que el 6,59% es deu a l'explotació forestal i el 4,99%, al VAB del sector pesquer. (Vegeu el quadre I-21 i el gràfic I-9)

Les variacions reals interanuals d'aquestes macromagnituds en mostren que el sector agrari experimenta una evolució positiva al voltant del 3,20%, mentre que el subsector pesquer registra un important decreixement del -13,12%. El seu VAB és, fins i tot, superat per l'aportació del sub-

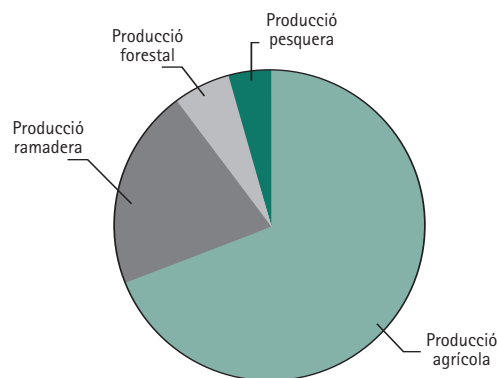
sector forestal, del qual no disposam de dades de referència respecte del 2002 com a conseqüència de la important caiguda d'arbres que provocaren els temporals del novembre del 2001.

El pressupost de la Conselleria d'Agricultura i Pesca per a l'any 2003 fou de 59,22 milions d'euros, xifra que representa un increment del 7,44% respecte de l'any anterior, que fou de 55,21 milions d'euros. Per departaments, destaca l'important pes de les partides controlades per la Direcció General

QUADRE I-21. MACROMAGNITUDS ECONÒMIQUES DE LES ACTIVITATS PRIMÀRIES DE LES ILLES BALEARS (2002-2003)	
Subsector	VAB a cost dels factors (euros)
Agrari	288.332.601,14
Forestal	21.479.731,46
Pesquer	16.269.554,52
Total	326.081.887,12

Font: Conselleria d'Agricultura i Pesca.

Gràfic I-9
Composició de la producció final del sector primari de les Illes Balears (2003)

Font: Elaboració pròpia.

d'Agricultura, que, amb 28,05 milions d'euros, concentra el 47,29% del total del pressupost de la Conselleria. Aquesta quantia representa un increment del 7,14%. Per volum econòmic, el segon lloc l'ocupa l'assignació a la Direcció General de Desenvolupament Rural, que fou de 16,46 milions d'euros, dades que representen el 27,75% del total, si bé aquesta quantitat és més reduïda que la que es va obtenir l'any 2002, que fou de 18,39 milions d'euros. Els 9,50 milions assignats a la Secretaria General Tècnica representen el 16,02%, i al mateix temps un increment del 85,90% amb relació al 2002. Finalment, la Direcció General de Pesca tenia assignats 5,30 milions d'euros, que representaven el 8,94% del total del pressupost de la Conselleria, xifra que també representa una lleugera reducció del volum en relació amb l'any 2002.

Pel que fa a la distribució del pressupost per programes, destaquen, en ordre d'importància, les quantitats assignades als programes del foment del sector agrícola de les Illes Balears, que, amb un lleuger augment en relació amb l'any anterior, gairebé concentra una quarta part del total del pressupost de la Conselleria. (Vegeu el quadre I-22)

Concretament, per al desenvolupament de les zones rurals al llarg de l'exercici 2003 la Concelleria d'Agricultura i Pesca ha comptabilitzat una despesa de 9,4 milions d'euros (4,6 milions a càrrec del FEOGA-ORIENTACIÓ, 1,1 milions procedents del Ministeri d'Agricultura i Pesca i 3,7 milions són fons procedents dels pressuposts de la CAIB). Pel FEOGA-GARANTIA s'han comptabilitzat 15 milions d'euros i pel programa IFOP 2000-2006 s'han gestionat 2,4 milions d'euros (0,84 milions procedents de la Unió

QUADRE I-22. PRESSUPOST DE LA CONSELLERIA D'AGRICULTURA I PESCA, PER PROGRAMES (2003)

Programa	euros	% del pressupost total
Fons de rehabilitació d'espais turístics	2.932.939,12	4,94
Infraestructures agràries de les zones rurals	2.325.621,88	3,92
Direcció i serveis generals d'agricultura, ramaderia i pesca	6.572.605,96	11,08
Agricultura, fons FEOGA-GARANTIA	9.190.000,00	15,49
Foment del sector agrícola de les Illes Balears	14.452.264,09	24,37
Pla de desenvolupament del sector agrari	7.239.000,00	12,20
Pla de desenvolupament de les zones rurals	7.839.599,13	13,22
Mesures d'acompanyament CAIB-MAPA-UE	3.465.215,23	5,84
Millora de la productivitat i l'explotació dels recursos pesquers	1.779.467,34	3,00
Ordenació del sector pesquer	228.000,00	0,38
Programa IFOP 2000-2006	3.298.538,70	5,56
Total de la Conselleria	59.323.251,45	100,00

Font: Pressuposts generals de la comunitat autònoma de les Illes Balears, 2003

Europea, 0,48 milions procedents del Ministeri d'Agricultura i Pesca i 1,08 milions procedents dels fons de la CAIB).

En el marc d'aquesta petita introducció, cal assenyalar el fet que, al llarg del 2003, es varen debatre els continguts de la nova política agrària comunitària (PAC). Amb relació a l'impacte directe d'aquesta nova PAC, destaca que a la fi del 2003, en la Conferència Sectorial d'Agricultura -en la qual participen representants del Ministeri d'Agricultura, Pesca i Alimentació i de les diferents comunitats autònomes de l'Estat espanyol-, es va acordar iniciar l'aplicació de la nova PAC a partir de l'1 de gener del 2006 i que aquesta aplicació sigui feta pels Estats. Després d'un llarg debat, la Unió Europea va decidir permetre als estats i a les regions poder triar, en el marc d'uns marges comuns a tota la Unió Europea, en quin grau i en quin moment s'hi aplicarien les mesures. D'una manera molt sintètica, cal recordar quins són els trets fonamentals que presenta aquesta nova PAC; són els següents:

- a) Desacoblament de les ajudes i prima única.
- b) Reducció de les ajudes directes (modulació).
- c) Condicionalitat de les ajudes.
- d) Revisió de les principals organitzacions comunes de mercat.
- e) Reforçament de les polítiques de desenvolupament rural.
- f) Auditories.

Aquestes importants fites representen començar a aplicar una nova filosofia de la PAC, en la qual destaca una orientació

de la política agrària més esbiaixada al mercat, amb més protecció del medi ambient, de la seguretat alimentària i del benestar dels animals.

També convé recordar que el novembre del 2003 es va presentar el Llibre blanc de l'Agricultura i el Desenvolupament Rural, el qual és patrocinat pel Ministeri d'Agricultura i presenta conclusions, diagnòstics i suggeriments que -com a resultat de l'anàlisi i de les reflexions a l'entorn del sector agrari espanyol dutes a terme al llarg del 2002 i del 2003 (les Jornades Autonòmiques de les Illes Balears es varen fer al gener del 2004)- pretenen enfocar les perspectives de futur del món rural a l'Estat espanyol.

5.2.

ELS RECURSOS HUMANS EN EL SECTOR PRIMARI

La població mitjana activa que treballa en el sector agrari al llarg de l'any 2003, segons les dades de l'enquesta de la població activa (EPA), fou de 8.175 persones, xifra que representa l'1,68% de la població activa de les Illes Balears. L'ocupació el mateix any registra una mitjana de 7.750 treballadors, mentre que l'atur presenta unes xifres mitjanes de prop de 425 aturats. El pes dels ocupats en el sector primari sobre el total d'ocupats de les Illes Balears s'incrementa lleugerament i en representa un 2,00% del total, mentre que els aturats representaren l'1,07% del total. Ambdues variables presenten una variació positiva en relació amb el 2002. Entre els dos anys els ocupats pre-

senten un índex positiu representat per un increment del 5,21%, que duplica amb escreix el percentatge d'increment de la població total ocupada a les Illes Balears, que fou, entre el 2002 i el 2003, del 2,21%.

L'evolució trimestral dels ocupats i dels aturats al llarg del 2003 presenta una variació positiva amb relació al 2002 en els tres darrers trimestres de l'any, mentre que en el primer trimestre l'índex fou negatiu, en

un -12,55%. El comportament de la resta de l'any segueix una tendència creixent en què l'evolució intertrimestral passa del 8,80% (segon/primer trimestre) al 12,75% (tercer/segon trimestre) i al 15,43% (quart/tercer trimestre), xifres que són, llevat la que es va registrar en el primer trimestre, superiors a l'evolució de la variació intertrimestral de l'ocupació global a les Illes Balears al llarg del 2003 (9,94%, 5,01% i -6,83%). (Vegeu el quadre I-23)

QUADRE I-23. MACROMAGNITUDS LABORALS DE LES ACTIVITATS PRIMÀRIES DE LES ILLES BALEARS (2002-2003)				
2002	1r trim.	2n trim.	3r trim.	4t trim.
Ocupació				
Activitats primàries	7.493	6.542	7.287	8.140
Total de les Illes Balears	355.567	381.661	402.935	373.344
2003	1r trim.	2n trim.	3r trim.	4t trim.
Ocupació				
Activitats primàries	6.552	7.129	8.038	9.279
Total de les Illes Balears	357.308	392.837	412.543	384.354
Variació 2002-2003 (%)				
Activitats primàries	-12,55	8,97	10,31	13,99
Total de les Illes Balears	0,48	2,92	2,38	2,94
2002	1r trim.	2n trim.	3r trim.	4t trim.
Atur				
Activitats primàries	240	270	0	170
Total de les Illes Balears	34.625	27.186	24.463	32.898
2003	1r trim.	2n trim.	3r trim.	4t trim.
Atur				
Activitats primàries	0	0	280	690
Total de les Illes Balears	48.830	39.710	29.430	39.780
Variació 2002-2003 (%)				
Activitats primàries	-100	-100	100	305
Total de les Illes Balears	41,02	46,06	20,3	20,91

Font: INE, enquesta de població activa (l'EPA encara es fa sobre cens del 1991 i no sobre cens del 2001), elaboració del SOIB i elaboració pròpia.

L'atur en el sector primari presenta també una evolució singular, amb un important increment al final de l'any 2003. Mentre que en el primer i en el segon trimestre no es registra cap aturat, segons les dades de l'EPA, l'atur s'incrementa de manera considerable en el tercer i en el quart trimestre, i assoleix a la fi de l'any la xifra de 690 aturats, la qual cosa representa un nivell d'atur del 6,92%, encara inferior a la dada global d'aturats de les Illes, la qual, en la mateixa data, fou del 9,37%.

D'altra banda, si analitzam les xifres d'afiliació en els diferents règims de la Seguretat Social referents al 2003 es pot observar una certa coincidència amb les de l'EPA per al final de l'any. El total d'afiliats al sector primari fou, segons la Tresoreria de la Seguretat Social, de 9.635 persones, que representaven el 22,45% del total dels afiliats de les Balears. Aquesta xifra, comparada amb la de l'any anterior, suposa una disminució del volum dels afiliats en el sector primari, que globalment perd 832 treballadors. Això suposa una variació negativa de prop del -7,94% en relació amb el 2002. Aquesta disminució és suportada exclusivament pels afiliats a l'agricultura, a la ramaderia, a la caça i a la pesca en els règims general i d'autònoms de la Seguretat Social. Ambdues tipologies presenten 846 treballadors menys, que no poden ser neutralitzats pels petits increments d'altres tipus de règim o altres branques d'activitat del sector primari.

La pèrdua de 623 afiliats en el règim general de la Seguretat Social s'ha de relacionar amb la finalització de contractes

laborals temporals -molts, d'immigrants- quan baixa la intensitat de les tasques agroramaderes i, per tant, la necessitat de mà d'obra temporal. En el cas dels autònoms, s'ha lligat als efectes de la prejubilació i la jubilació de titulars d'explotacions agràries afectats per les característiques de les estructures per edats dels actius agraris i/o per la situació crítica i/o insegura de l'evolució del camp illenc. Cal recordar el pes de les persones actives en el sector, amb una composició per edats en què, freqüentment, superen els cinquanta anys, tot i tenint en compte la major atenció cap a la millora tècnica de la qualificació dels joves agricultors emprenedors. Aquests aspectes s'haurien d'analitzar d'una manera més profunda per veure l'evolució de les cohorts i els potencial de futura substitució, aspecte que s'hauria de completar amb programes de foment i de formació del jovent.

Altrament, aquesta pèrdua d'afiliats es combina amb un increment del flux migratori dins el sector agrari, senyal que cal millorar la conciliació entre l'oferta i la demanda de treball en aquestes activitats.

La distribució per sexes i per grups d'edats és una variable bàsica per establir un diagnòstic correcte del sector primari per tal de conèixer els trets característics de la mà d'obra per sexes i per edats, el pes de la mà d'obra femenina i la incidència del paper de les ajudes familiars i dels empresaris sense assalariats. La possible tendència de la feminització de les activitats i els diferents perfils d'edats en comparació amb altres sectors econòmics pot donar pautes cap a futu-

res actuacions sobre els recursos humans dedicats a les activitats del sector primari, on la dona pot incrementar la seva participació en les tasques de gestió i administració.

A diferència del que s'ha esmentat anteriorment pel que fa als règims general i d'autònoms, el nombre d'afiliats al règim especial agrari experimenta un lleuger

increment del 0,36% en relació amb el 2002. Les altres branques que integren el sector primari, tot i ser minoritàries, registren petits increments en tots els diferents tipus de règims. Són significatives pels índexs dels increments la pesca i l'aqüicultura i la silvicultura (règims general i d'autònoms), mentre que el nombre d'afiliats al règim especial de la mar es manté. (Vegeu el quadre I-24)

QUADRE I-24. AFILIACIÓ DELS TREBALLADORS DEL SECTOR PRIMARI BALEAR ALS DIFERENTS RÈGIMS LABORALS DE LA SEGURETAT SOCIAL (2002-2003)

	2002	2003	Variació 2002-2003	
			Absoluta	Relativa
Treb. afiliats al règim general de la Seguretat Social				
Total d'agricultura, ramaderia, caça i activitats dels serveis que s'hi relacionen	1.532	909	-623	-40,66
Silvicultura	30	40	10	33,33
Pesca i aqüicultura	17	35	18	105,88
Total	1.579	984	-585	-40,66
Treb. afiliats al règim d'autònoms de la Seguretat Social				
Total d'agricultura, ramaderia, caça i activitats dels serveis que s'hi relacionen	1.341	1.080	-261	-19,46
Silvicultura	12	13	1	8,33
Pesca i aqüicultura	5	6	1	20
Total	1.358	1.099	-259	-19,07
Treb. afiliats al règim especial agrari				
Total de treballadors	5.248	5.267	19	0,36
Treb. afiliats al règim especial de la mar				
Total de treballadors	2.282	2.285	3	0,13
Total d'afiliats del sector primari	10.467	9.635	-832	-7,94

Font: Servei d'Ocupació de les Illes Balears (SOIB) i Tresoreria General de la Seguretat Social (la Tresoreria canvià el 2003 de la CNAE-74 a la CNAE-93).

5.3.

EL SUBSECTOR AGRARI

En aquest subapartat analitzam els trets generals del subsector, les activitats agrícoles i les activitats ramaderes.

5.3.1. ELS TRETS GENERALS

El subsector agroramader de les Illes Balears -que inclou les activitats agrícoles i ramaderes- registrà el 2003 una producció final agrària de 355,23 milions d'euros. Així mateix, el valor afegit brut (VAB) als preus del mercat assolí la quantia de 236,62 milions d'euros. Ambdues variables presenten, doncs, un increment positiu en relació amb el 2002, al voltant del 6,86%. Totes les altres variables que són emprades per avaluar la valoració econòmica de la producció agrària presenten també increments, tret de les subvencions que, amb 52,5 milions d'euros, baixen un -10,56% en relació amb l'any anterior.

El comportament de la variable econòmica esmentada és, per tant, part de la causa per la qual la renda agrària de les Balears del 2003 no ha experimentat una pujada positiva major. La renda agrària es va situar, el 2003, en 255, 33 milions d'euros, que representen una variació positiva respecte del 2002 del 2,74%. Les subvencions, que l'any 2002 representaren gairebé el 23,63% de la renda agrària, disminueixen el pes a un 20,73%. Un altre element que ha influït també en el comportament de la renda agrària són les despeses de fora del sec-

tor (les llavors, els pinsos, els fertilitzants, l'energia, els lubricants, les reparacions...), que s'encareixen un 6,86% en relació amb l'any anterior, augment que també incideix en la quantia final de la renda agrària. Quant al VAB al cost dels factors, fou de 288,33 milions d'euros, cosa que representa un augment del 2,3% en relació amb l'any anterior. (Vegeu el quadre I-25)

Amb referència a la maquinària agrària inscrita a les Illes Balears al llarg del 2003, es pot observar que ha continuat el procés de millora tècnica iniciat els darrers anys. Aquesta circumstància es constata amb l'increment de 462 unitats respecte del 2002. La xifra assolida continua representant una millora ja que ha augmentat la potència total de la maquinària, si bé una anàlisi més acurada per tipus ens mostra que s'ha mantingut i, fins i tot, s'ha reduït la potència mitjana per unitat, però, també, aquest fet es dona per una millor adequació a les necessitats de la feina i per tant, per una assignació més eficient dels recursos productius. El cas més clar d'aquesta reducció correspon a la tipologia dels tractors amb rodes; si bé és la que ha augmentat més en el nombre d'unitats, la potència mitjana d'aquesta tipologia ha disminuït en gairebé 9 cavalls de vapor (CV) per unitat. Aquest fet s'ha de relacionar amb la compra i/o la utilització de maquinària més petita i, per tant, amb menys potència individual. En total, es varen registrar 480 noves altes de tractors amb rodes, si bé també fou aquesta tipologia la que presenta un nombre major de baixes, les quals, el 2003, foren de 31 unitats. (Vegeu el quadre I-26)

QUADRE I-25. VALORACIÓ ECONÒMICA DE LA PRODUCCIÓ AGRÀRIA DE LES ILLES BALEARS (2003)

	Euros corrents	Euros constants de 2002	% Variació 2002-2003
Producció agrària final	355.239.588,68	351.520.248,62	5,74
Despeses fora del sector*	118.614.143,42	117.372.259,49	5,74
VAB als preus del mercat	236.625.445,26	234.147.989,13	5,74
Subvencions	52.523.851,70	52.523.851,70	-10,56
Impostos lligats a la producció*	816.695,81	808.145,05	5,69
VAB al cost dels factors	288.332.601,14	285.863.695,77	2,31
Amortitzacions*	33.001.757,79	32.656.231,10	5,74
Renda agrària	255.330.843,35	253.207.464,68	1,89

* Estimació realitzada a partir de les consultes a especialistes del sector.

Font: Conselleria d'Agricultura i Pesca.

QUADRE I-26. MAQUINÀRIA AGRÀRIA A LES ILLES BALEARS (2002-2003)

	Parc en data 31/12/2002			Parc en data 31/12/2003		
	Unitats	Potència (CV)	CV/unitat	Unitats	Potència (CV)	CV/unitat
Tractors						
Amb cadenes	107	5.261	49,2	108	5.350	49,5
Amb rodes	18.114	825.952	45,6	18.563	850.104	45,8
Total de tractors	18.221	831.213	45,6	18.671	855.454	45,8
Motocultors i motomàquines	7.462	105.171	14,1	7.463	10.173	1,4
Màquines de recol·lecció						
De cereals	435	31.883	73,3	445	33.132	74,45
De farratges	1	238	238	2	548	274,0
D'altres	1	59	59	1	59	59,0
Equips de càrrega	63	2.829	44,9	63	2.829	44,9
Tractocarros	2	23	11,5	2	23	11,5
Altes de maquinària agrària						
	Altes de l'any 2002			Altes de l'any 2003		
	Unitats	Potència (CV)	CV/unitat	Unitats	Potència (CV)	CV/unitat
Tractors						
Amb cadenes	1	89	89	1	89	89
Amb rodes	518	30.575	59	480	25.545	53,21
Total de tractors	519	30.664	59	481	25.634	53,29

Continua.

QUADRE I-26. MAQUINÀRIA AGRÀRIA A LES ILLES BALEARS (2002-2003)

Altes de maquinària agrària	Altes de l'any 2002			Altes de l'any 2003		
	Unitats	Potència (CV)	CV/unitat	Unitats	Potència (CV)	CV/unitat
Motocultors i motomàquines	4	43	10,75	2	20	10
Màquines de recol·lecció						
De cereals	16	1.897	118,56	11	1.319	119,9
De farratges	1	238	238	1	310	310
D'altres	1	59	59			
Equips de càrrega						
Tractocarros						
Baixes de maquinària agrària	Baixes de l'any 2002			Baixes de l'any 2003		
	Unitats	Potència (CV)	CV/unitat	Unitats	Potència (CV)	CV/unitat
Tractors						
Amb cadenes						
Amb rodes	37	1.743	47,1	31	1.393	44,93
Total de tractors	37	1.743	47,1	31	1.393	44,93
Motocultors i motomàquines	1	12	12	1	18	18
Màquines de recol·lecció						
De cereals	1	105	105	1	70	70
De farratges						
D'altres						
Equips de càrrega						
Tractocarros						

Font: Conselleria d'Agricultura i Pesca.

Un altre indicador del procés innovador és l'avanç de determinades tipologies de regadiu i de la superfície d'hivernacles. Segons l'enquesta sobre superfícies i rendiments de cultius del 2003 feta pel Ministeri d'Agricultura, a les Illes hi havia 18.742 hectàrees dedicades al conreu de regadiu. Cal assenyalar que el 17,95% d'aquesta superfície eren extensions d'hivernacle, cosa que pot significar una introducció progressiva de noves tècniques de cultiu lligades a una agricultura

més tecnificada i desenvolupada des de perspectives empresarials. Quant al tipus de regadiu, s'ha de destacar l'avanç de l'aspersió i del regatge gota a gota, si bé encara són importants les extensions de regadiu amb sistemes de reg tradicionals, amb els quals es podria estalviar una quantitat d'aigua important. (Vegeu el quadre I-27)

Finalment, com un element indicador de la introducció de noves activitats no agrà-

QUADRE I-27. DISTRIBUCIÓ DE LES TERRES DE REGADIU O D'HIVERNACLES PER TIPUS DE REGATGE A LES ILLES BALEARS (2003)

Tipus de regatge	Nre. d'hectàrees	% del total
Gravetat	870	4,64
Aspersió	2.724	14,53
Automotriu	2.479	13,23
Localitzat	6.685	35,67
Altres	103	0,55
Superfície en hivernacle	3.364	17,95
Sense informació	2.517	13,43
Total de regatge	18.742	100,00

Font: enquesta sobre superfícies i rendiments de cultius 2003, MAPA

ries en el món rural, destaca la presència, el comportament i l'evolució dels agroturismes. Aquesta activitat de recreació i/o turisme és valorada de manera significativa en el marc de les estratègies de dinamització del món rural per part de les polítiques de desenvolupament rural que s'han establert en les diferents etapes de la política agrària comunitària. Són polítiques de tipus horitzontal, que en el cas de Balears no suposen una millora significativa per a les explotacions agràries, però sí que suposen un incentiu important per tal de diversificar l'oferta turística. Els darrers anys es pot observar que s'han implantat de manera progressiva, fins a assolir el 2003 la quantitat de 137 establiments, amb una capacitat global

de 2.577 places. (Vegeu el quadre 28.) Aquesta dada d'allotjaments d'agroturisme representa el 5,32% del total dels establiments turístics de les Balears, però, pel que fa a la capacitat en nombre de places, només tenen un magre pes de 0,41% del total de les places legals turístiques que s'han registrat a les Illes Balears el 2003. El nombre d'establiments i la capacitat que tenen representen un increment del 22,32% i del 32,9%, respectivament, respecte del 2002. Els increments interanuals dels darrers anys han estat quasi sempre superiors als creixements globals del nombre d'establiments i a la seva capacitat referida al total de les Balears. (Vegeu el gràfic I-10)

QUADRE I-28. EVOLUCIÓ DE L'OFERTA D'AGROTURISMES A LES ILLES BALEARS (1994-2003)

Establiments	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
Agroturismes	47	50	56	61	72	85	98	112	112	137
Allotjaments turístics	2.347	2.355	2.370	2.377	2.423	2.464	2.485	2.457	2.529	2.577

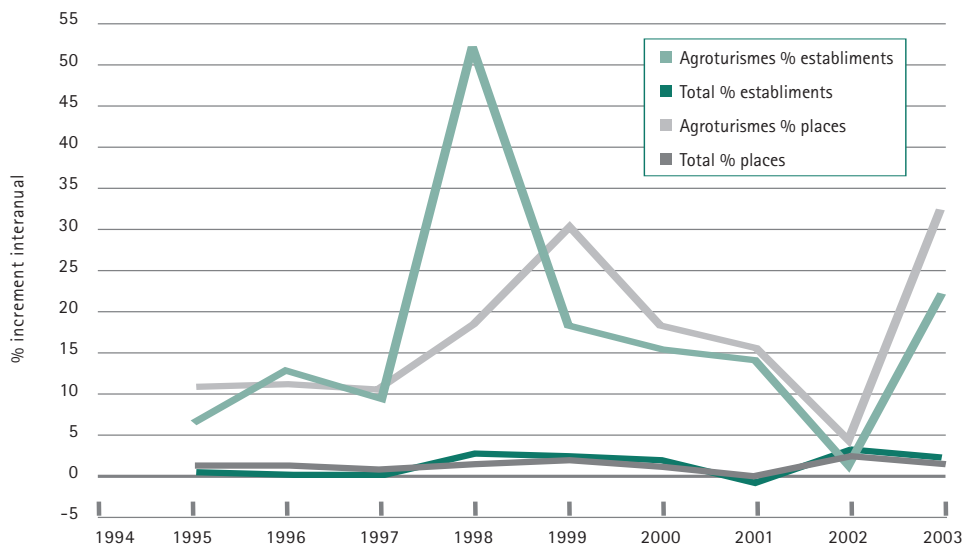
Continua

QUADRE I-28. EVOLUCIÓ DE L'OFERTA D'AGROTURISMES A LES ILLES BALEARS (1994-2003)

Places	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
Agroturismes	442	489	542	599	711	927	1.094	1.264	1.313	1.745
Allotjaments turístics	381.078	384.953	388.510	393.850	398.687	405.052	407.336	405.834	413.519	418.815
Establiments:										
increment (%)	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
Agroturismes	—	6,38	12,00	8,93	18,03	18,06	15,29	14,29	0,00	22,32
Allotjaments turístics	—	0,34	0,63	0,29	1,93	1,69	0,85	-1,13	2,93	1,89
Places:										
increment (%)	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
Agroturismes	—	10,63	10,84	10,52	18,70	30,38	18,01	15,54	3,88	32,90
Allotjaments turístics	—	1,02	0,92	1,01	1,23	1,60	0,56	-0,37	1,89	1,28

Fonts: Conselleria de Turisme.

Gràfic I-10
Incrementos interanuals de l'oferta d'agroturismes a les Illes Balears (1994-2003)

Font: Elaboració pròpia.

5.3.2. LES ACTIVITATS AGRÍCOLES

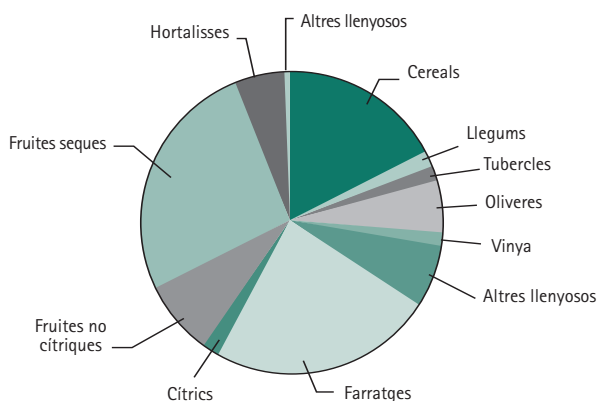
La superfície agrícola en producció que han ocupat els diferents cultius el 2003 és de 223.258 hectàrees, xifra que representa aproximadament el 44,52% del territori de les Illes Balears. Aquesta extensió que s'ha posat en producció representa una reducció de 3.577 hectàrees en relació amb la superfície en producció de l'any 2002.

Amb relació a la distribució de les superfícies ocupades, destaquen els cultius agrupats en la tipologia de les fruites seques, que ocupen el 28,69%, seguits pels farratges, amb el 26,29%, i els cereals, amb el 20,36%. Aquestes tres grans agrupacions són definitòries dels principals trets característics que dominen en l'estructura territorial agrària, ja que, en conjunt, tenen una extensió que s'estén sobre el 75,34% de la superfície agrícola que s'ha posat en producció l'any 2003. De totes maneres, cal assenyalar que aquests tres grups de

conreus perden extensió en relació amb el 2002. (Vegeu el gràfic I-11)

Pel que fa a les produccions agrícoles en tones que s'han assolit el 2003, destacam la quantia de la producció final agrícola, que fou d'1.234.188 tones, que impliquen que la producció total en euros sigui de 340,26 milions d'euros, quantitat que és molt semblant a la del 2002, i que només representa un lleuger increment del 0,24%. Així mateix, l'autoconsum fou valorat en 73.418,73 tones i 68,15 milions d'euros, la qual cosa representa una reducció respecte de l'any anterior al voltant del -15,76%. Aquesta circumstància permet que augmenti la valoració de la producció final agrícola, que assoleix els 272,10 milions d'euros, que representen el 76,60% de la producció final agrària. Per tant, el volum assolit el 2003 representa una variació positiva del 5,25% amb relació a l'any anterior. Per grups de cultius, els més productius foren les hortalisses, que,

Gràfic I-11
Distribució dels conreus segons les superfícies ocupades, Illes Balears (2003)

Font: Elaboració pròpia.

amb una extensió de tan sols el 3,86% de la superfície de producció, aporten 203,76 milions d'euros a la producció final, xifra que en representa quasi tres quartes parts del total (el 74,88%). Hi destaquen, per l'alta rendibilitat, les produccions de pebres (47,89 milions d'euros), de tomàtiques (30,49 milions d'euros), de fraules i fraulots, de melons, de síndries i de colfloris. També són destacables les produccions de fruites tant cítriques com no cítriques i els tubercles, en què s'ha de subratllar la producció de la patata, que aporta 18.94 milions d'euros, amb una superfície que només representa l'1,38 de l'extensió agrícola en producció l'any 2003.

Pel que fa als ingressos econòmics per hectàrea en producció, destaquen per les elevades productivitats els cultius de les flors. Entre aquestes, les roses, amb una productivitat de 911.282 euros per hectàrea, i els clavells, amb 720.201,85 euros per hectàrea. En el grup de les hortalisses, destaca el cultiu dels xampinyons, amb 330.852 euros per hectàrea. Altres conreus que superen els 50.000 euros per hectàrea són els alls, les fraules i els fraulots, i els naps. (Vegeu el quadre I-29)

L'anàlisi de les variacions de la producció agrícola en preus constants del 2002 ens mostra que el 2003 la gran majoria de grups de cultius presenten una regressió respecte de l'any 2002. Només els cereals, els cultius industrials i les hortalisses registren dinàmiques positives. L'índex positiu més elevat correspon als conreus industrials, evolució lligada quasi totalment a la producció de cacauets. En segon lloc, quant a les intensitats, es troben els cereals amb un increment positiu del 19,63%, en què destaca l'evolució positiva del blat

(85,81%) i del blat de les índies (44,55%), mentre que es registren dades negatives importants en el cas del sègol i l'ordi. D'altra banda, les hortalisses presenten un increment del 9,50%, i destaquen les evolucions positives de les bledes, les fraules i els fraulots, i els pebres. Pel que fa a les variacions negatives, la major baixada correspon a les fruites seques, amb un 75,88%, descens en què té un paper decisiu la producció de l'ametlla. El segon lloc l'ocupen les olives, amb un retrocés del 51,93%, seguides pel raïm, que registra una variació negativa del 46,73%. (Vegeu el quadre I-30)

Les fluctuacions esmentades en les produccions agrícoles finals s'han de relacionar bàsicament amb la incidència de diferents factors, entre els quals destaquen, ateses les característiques de la producció agrícola, els elements climatològics.

Així mateix, el volum de fruites que, al llarg de l'any 2003, s'han comercialitzat a través de Mercapalma fou de 62.494 tones, xifra que representa un increment del 3,23 cent respecte de l'exercici del 2002. (Vegeu el quadre I-31)

D'altra banda, cal assenyalar que el 2003 Mercapalma també va comercialitzar 96.195,21 tones d'hortalisses, xifra que representa un increment del 24,70% respecte de l'any 2002. De manera semblant al cas de les fruites, gairebé el 99,96% del total procedeix de distints indrets de l'Estat espanyol. Igualment s'ha de destacar l'important increment de les quantitats comercialitzades procedents de les Illes Balears que, en matèria d'hortalisses, representaren el 72,66% del total absolut. (Vegeu el quadre I-32)

QUADRE I-29. PRODUCCIONS AGRÍCOLES (2003)

	Superfície en producció (ha)	Producció (t)	Producció total (euros)	Autoconsum (t)	Autoconsum (euros)	Producció final (euros)	Rendiment (t/ha)	Rendiment (euros/ha)
Cereals	45.471	74.207	13.405.831,76	21.554,00	4.393.048,11	9.012.783,65	1,63	289,54
Llegums	2.964	3.495	1.011.768,28	1.158,00	330.579,69	681.188,58	1,17	662,58
Tubercles	3.160	66.360	25.916.970,54	13.433,00	5.117.276,23	20.799.694,31	21,00	10.590,26
Cultius industrials	317	633	396.723,12	582,00	349.854,00	46.869,12	1,99	1.251,49
Olives	9.676	444	592.406,87	372,00	331.414,80	260.992,07	0,04	64,50
Raim	2.388	9.394	8.760.591,98	9.196,00	8.524.793,30	235.798,68	3,93	5.066,50
Altres cultius llenyosos	14.602	17.256	4.493.042,60	1.425,00	370.056,30	4.122.986,30	1,18	—
Farratges	58.706	760.318	22.919.271,70	731.525,00	22.919.272,11	—	12,95	388,30
Cítrics	2.536	18.267	6.287.198,51	—	—	6.287.198,51	7,20	—
Fruites no cítriques	10.687	35.105	43.983.481,18	16.572,00	35.026.950,99	8.956.530,19	3,28	7,35
Fruites seques	64.072	3.057	2.218.224,90	444,00	815.751,80	1.602.473,11	0,04	212,20
Hortalisses	8.634	215.096	216.860.292,87	8.683,00	13.094.710,10	203.765.582,78	24,91	26.252,25
Vins (en euros/litre l hl)	—	25.261	14.021.950,00	—	—	14.021.950,00	—	—
Olis	—	80	338.196,00	—	—	338.196,00	—	—
Flors (en euros/100 dotzenes i milers d'unitats)	45	5.215	1.973.728,17	—	—	1.973.728,17	115,88	—
Total del sector agrícola	223.258	1.234.188	363.179.678	804.944	91.273.707	272.105.971	195	44.785

Font: Conselleria d'Agricultura i Pesca.

QUADRE I-30. VARIACIÓ DE LA PRODUCCIÓ AGRÍCOLA A PREUS CONSTANTS DE 2002 (2002-2003)

	Producció final (euros corrents)	Producció final (euros constants de 2002)	Variació de la producc. final 2002-2003 (%)
Cereals	13.376.891,00	8.996.429,30	19,63
Llegums	1.013.886,94	682.111,66	-15,53
Tubercles	26.205.060,00	21.022.825,80	-15,97
Cultius industrials	199.322,00	45.504,00	68,53
Olives	445.601,05	123.821,05	-51,93
Raim	8.554.804,72	278.306,36	-46,73
Altres cultius llenyosos	4.383.383,91	4.004.006,31	-0,18
Farratges	22.275.024,71	4.272.691,81	—
Cítrics	7.811.894,64	7.811.894,64	-10,03
Fruites no cítriques	38.191.030,82	6.954.096,93	-26,68
Fruites seques	2.237.268,15	1.635.245,85	-75,88
Hortalisses	201.552.841,27	191.073.798,81	9,50
Vins (en euros/litre l hl)	14.021.950,00	14.021.950,00	-24,25
Olis	352.376,00	352.376,00	-33,33
Flors (en euros/100 dotzenes i milers d'unitats)	1.754.071,95	1.754.071,95	-4,78
Total del sector agrícola	342.355.407,16	263.029.132,48	—

Font: Conselleria d'Agricultura i Pesca.

QUADRE I-31. ORIGEN DE LA FRUITA COMERCIALIZADA A MERCAPALMA (2002-2003)

Fruïtes Estat/regió	2002		2003		Var. 2002- 2003 %
	Tones	% comer- cialització	Tones	% comer- cialització	
Illes Balears	18.127,67	29,71	22.851,49	36,28	26,05
Alacant	0,00	0,00	29,50	0,04	100,00
Almeria	2.580,38	4,23	2.568,13	4,07	-0,47
Barcelona	7.662,71	12,56	10.651,86	16,90	39,00
Ciudad Real	335,00	0,55	64,50	0,10	-80,74
Conca	—	0,00	18,50	0,02	100,00
Girona	44,00	0,07	0,00	0,00	-100,00
Granada	537,85	0,88	182,50	0,28	-66,06
Huelva	185,00	0,30	170,00	0,26	-8,10
Osca	20,00	0,03	0,00	0,00	-100,00
Lleida	6.469,96	10,60	4.305,40	6,83	-33,45
Màlaga	—	0,00	24,00	0,04	100,00
Múrcia	2.042,29	3,35	1.429,89	2,27	-29,98
Las Palmas de Gran Canària	1.497,00	2,45	504,00	0,80	-66,33
Pontevedra	23,00	0,04	0,00	0,00	-100,00
Santa Cruz de Tenerife	1.712,40	2,81	2.556,00	4,05	49,29
Tarragona	20,00	0,03	0,00	0,00	-100,00
València	19.563,58	32,06	16.841,31	26,73	-13,91
Saragossa	23,00	0,04	247,70	0,39	76,95
Resta de l'Estat espanyol	42.716,17	70,00	39.550,79	62,78	-7,40
Total de l'Estat espanyol	60.843,84	99,71	62.402,28	99,06	2,56
Argentina	12,00	0,02	0,00	0,00	-100,00
República de Sud-àfrica	40,00	0,07	0,00	0,00	-100,00
França	126,00	0,20	591,77	0,94	69,65
Total dels altres estats	178,00	0,29	591,77	0,94	32,45
Total de la fruita comercialitzada	61.021,84	100,00	62.994,05	100,00	3,23

Font: Mercapalma, SA i elaboració pròpia.

QUADRE I-32. ORIGEN DE LES HORTALISSES COMERCIALIZADES A MERCAPALMA (2002-2003)

Fruïtes Estat/regió	2002		2003		Var. 2002- 2003 %
	Tones	% comer- cialització	Tones	% comer- cialització	
Illes Balears	51.815,77	67,17	69.783,95	72,55	34,67
Alacant	8,30	0,01	5,00	0,01	-39,75
Almeria	9.700,53	12,58	10.055,54	10,45	3,65
Àvila	0,00	0,00	3,64	0,01	100,00
Barcelona	2.872,73	2,72	4.313,52	4,48	50,15
Ciudad Real	105,30	0,14	62,60	0,07	-40,55
Conca	0,00	0,00	17,00	0,02	100,00
Granada	679,99	0,88	443,60	0,46	-34,76
Huelva	0,00	0,00	57,00	0,05	100,00
Osca	0,00	0,00	3,23	0,01	100,00
Lleida	47,60	0,06	40,85	0,04	-14,18
Màlaga	0,00	0,00	52,00	0,05	100,00
Múrcia	2.902,30	3,76	3.007,18	3,13	3,61
Santa Cruz de Tenerife	15,40	0,02	0,00	0,00	-100,00
Segòvia	0,00	0,00	24,00	0,02	100,00
Sevilla	14,00	0,02	—	0,00	-100,00
Sòria	0,00	0,00	1,23	0,01	100,00
València	8.972,56	11,63	8.255,87	8,58	-7,98
Saragossa	0,00	0,00	25,00	0,02	100,00
Total de la resta de l'Estat espanyol	25.321,71	32,83	26.367,26	27,41	4,12
Total de l'Estat espanyol	77.137,48	100,00	96.151,21	99,96	24,64
França	—	0,00	44,00	0,04	100,00
Total dels altres estats	—	0,00	44,00	0,04	100,00
Total de la fruita comercialitzada	77.137,48	100,00	96.195,21	100,00	24,70

Font: Mercapalma, SA i elaboració pròpia.

5.3.3. LES ACTIVITATS RAMADERES

La producció ramadera final fou el 2003 de 83,13 milions d'euros, xifra que representa el 23,40% de la producció final agrària. Aquesta xifra indica un increment del 12,48% amb relació a l'any 2002. Cal recordar diferents incidències sanitàries i, fins i tot, de caire climatològic sobre l'evolució de la producció ramadera. A la fi del 2003 es va detectar l'aparició de l'epizoòtia de la febre catarral ovina o llengua blava que, si bé sols afectà unes setze explotacions -la majoria, menorquines-, va obligar a prohibir les exportacions de tots els remugants (ovins, bovins i cabrums) durant dos anys. A més, aquest fet va tenir implicacions i va comportar restriccions en el comerç intern. Així mateix, va incidir sobre l'inici d'una vacunació de 350.000 ovins i l'obertura d'una línia de subvencions per compensar les possibles pèrdues degudes a avortaments i/o morts a conseqüència de les vacunes esmentades. A aquestes circumstàncies adverses s'han d'afegir els impactes de les elevades

temperatures estiuenques, que foren perjudicials per al sector de la carn, especialment l'avícola, l'oví i el porcí.

La distribució de les produccions econòmiques ramaderes per tipus de productes mostra que clarament hi predomina l'aportació a la producció ramadera final de la producció de carns, que, amb 46,12 milions d'euros, representa el 55,48% del total. Amb un percentatge que es redueix a la meitat del que representa la carn, es troba l'aportació de la producció de llet que, amb una quantia de 19,43 milions d'euros, presenta un pes de prop del 23,37%. El tercer escaló és ocupat per la producció d'ous, que, amb els 16,64 milions d'euros, gaudeix d'un pes d'entorn del 19,90%. Els restants grups de produccions ramaderes sumen un total de 920.483 euros, i hi destaca bàsicament la producció de mel, que assolí el 2003 una quantia de 766.920 euros, que representaren el 0,92% a la producció ramadera final. (Vegeu el quadre I-33)

QUADRE I-33. VALORACIÓ ECONÒMICA DE LA PRODUCCIÓ RAMADERA DE LES ILLES BALEARS (2003)

Productes ramaders	Euros/Unitats	Unitats físiques	Milers d'euros corrents
Carn (euros/kg viu; tones vius)	1,64	29.630,03	46.132,29
Llet (euros/100 litres; milions de litres)	27,92	77.284,00	19.434,87
Ous (euros/dotzena; milers de dotzenes)	0,94	17.596,17	16.649,50
Llana (euros/kg; tones)	0,19	717,13	139,37
Mel (a caseres mobilistes) (tones)	7,00	109,05	766,92
Fems (tones)	0,01	719,12	13,60
Treball animal	—	—	0,59
Producció ramadera final	—	—	83.137,14

Font: Conselleria d'Agricultura i Pesca.

Les variacions de la producció ramadera 2002-2003 en euros constants del 2002 ens en mostren un increment global del 19,73% amb relació a la producció ramadera final del 2002. Però, en un àmbit més concret, es pot observar que hi ha segments amb un creixement positiu i uns altres en què l'evolució és regressiva amb relació a l'any anterior. En el grup de produccions d'augmentos positius, destaca, en primer lloc, per la importància de l'índex, la producció d'ous, que presenta un creixement del 55,95%, molt especialment vinculada a l'augment de la producció d'ous de gallina de granja (69,40%). En segon lloc, destaca la producció de carn, amb el 20,94%. En aquest grup són significatius els alts increments de la produc-

ció de carn d'estruç (704,57%), de carn de be (515,40%), de carn de segall (234,13%) i de carn d'anoll (218,84%). D'altra banda, la producció de llana també experimenta una evolució positiva de l'11,55%. (Vegeu el quadre I-34)

5.4.

EL SUBSECTOR FORESTAL

La producció forestal final l'any 2003 fou de 21,86 milions d'euros, el 99,32% dels quals prové de l'aportació de la producció econòmica de les caceres, que es valora en 21,7 milions d'euros. (Vegeu el quadre I-35)

QUADRE I-34. VARIACIÓ DE LA PRODUCCIÓ RAMADERA (2002-2003)

Productes ramaders	Euros constants de 2002	Variació real 2001-2002 (%)
Carn	48.934.910,64	20,94
Llet	21.944.767,70	-7,38
Ous	16.649.505,00	55,95
Llana (ptes./kg i t)	129.083,40	11,55
Mel (a caseres mobilistes)	817.920,00	-0,85
Fems	14.382,40	-35,79
Treball animal	547,00	0,00
Total	88.491.116,14	19,73

Font: Conselleria d'Agricultura i Pesca.

QUADRE I-35. VARIACIÓ ECONÒMICA DE LA PRODUCCIÓ FORESTAL DE LES ILLES BALEARS (2003)

	Euros
Producció forestal final	21.860.097,16
Despeses fora del sector*	380.365,69
VAB	21.479.731,46

* Estimació feta amb les dades de les empreses.

Font: elaboració amb dades de la Conselleria de Medi Ambient.

Aquesta constatació mostra clarament que el sector forestal es caracteritza bàsicament per una forta externalitat. La producció primària de productes forestals, de fusta i de llenya, presenta una rendibilitat baixa i tan sols és rendible en alguns sectors d'àrees planes. Aquesta circumstància queda explícita en el fet que la producció de fusta només va representar el 2003 un total de 108.284 euros, que representen el 0,49% del total de la producció forestal final. Encara més baixa és l'aportació econòmica de la llenya, que, amb 40.932,41 euros, sols representa el 0,19% del total. Ambdues produccions presenten variacions positives amb relació al 2002, des del punt de vista tant dels volums de producció com de la valoració econòmica. La fusta presenta un increment del 60,07%, quant a la producció en metres cúbics, i del 57,20%, en la

producció en euros. De manera semblant ocorre amb la producció de llenya, que augmenta amb relació al 2002 un 61,24% en el volum en metres cúbics i un 102,28% en la valoració econòmica. Aquests importants increments relatius s'han de relacionar parcialment amb la incidència de l'eliminació sistemàtica dels arbres caiguts i/o morts a conseqüència del temporal del novembre del 2001, que, d'una manera progressiva, van entrant en la comercialització els anys següents, tant per a fusta com per a llenya.

Finalment, cal assenyalar la gran importància que té per a la valoració econòmica la producció de serveis en els espais forestals. Hi destaca bàsicament el cas de les caceres, lligades a la caça a través de vedats i gestionades moltes vegades per societats de caçadors. (Vegeu el quadre I-36 i l'apartat 13.4.2)

QUADRE I-36. PRODUCCIÓ FORESTAL DE LES ILLES BALEARS (2003)

Producció de fusta	Producció (m ³ d'arbres drets)	Euro/m ³	Producció (en euros)
Pi blanc (<i>Pinus halepensis</i>)	4.244,65	19,00	80.648,35
Alzina (<i>Quercus ilex</i>)	487,23	36,00	17.540,28
Ullastre (<i>Olea europeae</i>)	265,77	36,00	9.567,72
Altres	17,42	30,30	528,40
Total de fusta	5.015,07	—	108.284,75
Producció de llenya	Producció (en esteris)	Euro/esteri	Producció (en euros)
Pi blanc (<i>Pinus halepensis</i>)	8.489,54	2,40	20.374,89
Alzina (<i>Quercus ilex</i>)	615,75	21,00	12.930,75
Ullastre (<i>Olea europeae</i>)	347,71	21,00	7.301,91
Altres	21,95	14,80	324,86
Total de fusta	9.474,95	—	40.932,41
Producció de caceres*	Superfície (ha)	Euro/ha	Producció en euros
Producció de caceres*	361.848,00	60,00	21.710.880,00
Total de caceres	361.848,00	60,00	21.710.880,00

* Estimació feta per la Conselleria de Medi Ambient.
Font: Conselleria de Medi Ambient.

5.5.

EL SUBSECTOR PESQUER

La producció pesquera final per a l'any 2003 fou de 19,83 milions d'euros. La variació en euros constants del 2002 presenta un descens del -9,76% respecte de la quantia que s'assolí el 2002. Aquesta dada negativa en la variació real 2002-2003 ha estat un element decisiu perquè el VAB als preus del mercat hagi baixat un -13,12%, baixada sobre la qual també ha influït la variació real negativa de l'augment de les despeses fora del sector, que registren un augment de l'1,30%. Quant a les subvencions, cal assenyalar que no han experimentat cap creixement ni disminució amb relació al 2002, aspecte que globalment també incideix sobre la valoració econòmica final de la producció pesquera del 2003. Aquesta darrera circumstància també explica, en part, el comportament negatiu que ha experimentat la variació real del VAB al cost dels factors, que l'any 2003 registra una evolució negativa de -11,65%. (Vegeu el quadre I-37)

Una anàlisi més acurada dels pesos de les diferents produccions específiques en el total de la producció pesquera i aqüícola

final ens mostra que el 77,37% del total correspon a la pesca de peixos; el 19,50%, a la pesca de mol·luscos i crustacis, i el 3,13% restant, a la producció aqüícola. Aquestes xifres relatives ens fan observar un increment important dels pesos de la pesca dels peixos amb relació al 2002, mentre que la reducció dels percentatges ha estat prou significativa en el cas de la pesca dels mol·luscos i crustacis, així com de la participació de l'aqüicultura, que continua sent un sector minoritari en el marc del subsector pesquer de les Illes Balears. (Vegeu el quadre I-38)

Pel que fa a la producció pesquera en preus constants del 2002, destaquen les variacions negatives de la producció final en els segments que representen la pesca de peixos i, molt especialment, en l'apartat de la pesca de mol·luscos i crustacis, que gairebé presenten un xifra negativa del -10,67%. Ambdues valoracions, la de peixos i mol·luscos i la de crustacis, incideixen en el fet que la variació de la producció final 2002-2003 del total dels peixos/mol·luscos/crustacis sigui del -10,49%. Enfront de les dades negatives dels segments anteriors, destaca d'una manera molt positiva l'evolució de l'aqüicultura, amb un

QUADRE I-37. VALORACIÓ ECONÒMICA DE LA PRODUCCIÓ PESQUERA DE LES ILLES BALEARS (2003)

	Euros corrents	Euros constants de 2002	Variació real 2002-2003 (%)
Producció pesquera final (pesca+aqüicultura)	19.832.049,31	18.096.917,77	-9,76
Despeses fora del sector*	5.549.007,39	5.549.007,39	-1,30
VAB als preus del mercat	14.283.041,91	12.547.910,38	-13,12
Subvencions i inversions	2.196.425,00	2.196.426,00	0,00
VAB al cost dels factors	16.269.554,52	14.744.335,38	-11,65

* Estimació a partir de les dades de la Direcció General de Pesca
Font: Conselleria d'Agricultura i Pesca.

QUADRE I-38. PRODUCCIÓ PESQUERA A PREUS CORRENTS DE 2002

Espècies pescades	Tones	Preu de 1a venda (euros/kg)	Euros
Mol·luscos/crustacis	672,31	17,97	8.415.524,74
Peixos	2.669,31	5,83	9.055.398,11
Total de peixos/mol·luscos/crustacis	3.341,62	5,22	17.470.922,85
Aqüicultura	108,00	—	2.003.904,89

Font: Conselleria d'Agricultura i Pesca.

67,24%, xifra percentual que s'ha de relacionar amb el bon comportament de l'exportació d'alevins (especialment, del lloc i de l'orada), i la producció d'orades i de musclos. (Vegeu el quadre I-39)

La distribució del volum de pesca desembarcada per illes destaca el paper principal de l'illa de Mallorca, que en concentra gairebé les tres quartes parts del total. Les 2.501,70 tones de pesca desembarcada es justifiquen per la grandària de l'illa i per la important dinàmica dels seus ports, entre els quals destaquen els ports de Palma, Andratx, Sóller, Cala Rajada, Alcúdia, Pollença, Felanitx, Port de Manacor, Santanyí i Colònia de Sant Jordi. Aquests ports concentren el 57,63% del total de les barques de pesca de les Illes Balears. La producció ha estat de 12.376.410, 47 euros. Emperò, les dades negatives de creixement del subsector pesquer també han afectat l'evolució negativa dels totals amb relació al

2002. La variació 2002-2003 ens mostra un descens negatiu a l'illa de Mallorca tant de les tones desembarcades (-17,47%) com de la producció (-8,80%). (Vegeu el quadre I-20.) A Mallorca es troben 238 barques de pesca, el 76,47% de les quals són d'arts menors; el 15,55%, d'arrossegament; el 4,20%, de palangre profund, i el 3,36% es dedica a l'art de l'encerclament. La concentració major es troba al port de Palma, amb el 18,49% de les barques, seguit del Port d'Alcúdia (el 14,70%), Cala Rajada (el 13,87%) i la Colònia de Sant Jordi (12,18%). (Vegeu el quadre I-40)

En segon lloc es troba l'illa d'Eivissa, que, amb 457,85 tones desembarcades, controla el 13,70% del volum de la pesca de les Balears, i el pes de la seva producció és del 12,46%. L'illa d'Eivissa manté una flota de 63 barques, distribuïdes entre el port d'Eivissa, el més important, i el port de Sant Antoni de Portmany. Al primer amarra el

QUADRE I-39. VARIACIÓ DE LA PRODUCCIÓ PESQUERA A PREUS CONSTANTS DE 2002 (2002-2003)

Espècies pescades	Tones	Preu l'any 2002 (euros/kg)	Euros	Variació producc. final 2002-2003
Peixos	2.669,31	3,26	9.203.878,38	-8,29
Mol·luscos/crustacis	672,31	11,75	7.694.852,23	-10,67
Total de peixos/ mol·luscos/crustacis	3.341,62	4,84	16.898.730,62	-10,49
Aqüicultura	108,00	—	1.198.187,16	67,24

Font: Conselleria d'Agricultura i Pesca.

QUADRE I-40. PESCA DESEMBARCADA, PER ILLES (2003)

	Tones	Var. 02-03%	Euros	Var. 02-03%
Eivissa	457,85	-10,28	2.178.352,84	-7,18
Formentera	127,00	-7,28	683.376,43	-13,00
Mallorca	2.501,70	-17,47	12.376.410,47	-8,80
Menorca	255,06	13,36	2.232.783,10	2,63
Total de les Balears	3.341,61	-14,41	17.470.922,85	-7,46

* Estimació de les dades de la Direcció General de Pesca
Font: Conselleria d'Agricultura i Pesca.

68,25% del total de les barques eivissenques de pesca. Predominen, gairebé en un 84,13%, les barques d'arts menors. De manera semblant, si bé amb percentatges inferiors, Eivissa també presenta un índex negatiu en la variació 2002-2003, amb relació al volum tant de la pesca desembarcada (-10,28%) com de la producció (-7,18%).

A Formentera, que manté 35 barques (la majoria d'arts menors) en el seu port, es varen desembarcar el 2003 127 tones de pesca, amb una valoració de 683.376,43 euros. Ambdues variables també presenten una variació negativa respecte del 2002, molt especialment en el cas de la producció, que baixa un 13,00%.

Finalment, cal destacar el comportament del subsector pesquer a l'illa de Menorca, ja que és l'únic que presenta índexs de variació positius respecte del 2002. Les 255,06 tones desembarcades -el 7,63% del total de les Balears- signifiquen un creixement del 13,36%. De manera semblant, si bé amb un percentatge inferior, la producció també s'incrementa en un 2,63%, i arriba als 2.232.783,10 euros (el 12,77% del total del subsector pesquer balear). La flota pesquera de l'illa menor-

quina es compon de 77 barques, que es troben als ports de Maó (el 45,45%), Ciutadella (36,37%) i Fornells (18,18%); en un 84,41% són d'arts menors.

L'articulació del subsector pesquer es troba bàsicament al voltant de les confraries de pescadors. El 2003 n'hi havia 16, ubicades en la gran majoria a Mallorca (deu, repartides entre Palma -la més antiga i la que concentra la major producció-, Andratx, Sóller, Cala Rajada, Alcúdia, Pollença, port de Felanitx, Port de Manacor, Santanyí i Colònia de Sant Jordi); a Menorca, n'hi ha tres (Maó, Ciutadella i Fornells); a Eivissa, dues (Eivissa i Sant Antoni de Portmany), mentre que la resta es troba a l'illa de Formentera. Hi ha dues altres agrupacions d'àmbit superior a la confraria, que són la Federació Insular de Confraries de Pescadors de Mallorca (FICOPEMA) i la Federació Balear de Confraries de Pescadors.

El 2003 s'inicià un nou sistema de comercialització, l'organització de productors (OP. Mallorca-mar) que pot representar una millora dels sistemes de comercialització i de les dades estadístiques sobre l'activitat pesquera a les Balears.